

Rola społeczności lokalnej w rozwoju ekoturystyki

Local communities in ecotourism development

Rafał Kurczewski

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie.”

Projekt opracowany przez Społeczny Instytut Ekologiczny

Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Pomocy Technicznej

Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013

Instytucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 -

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

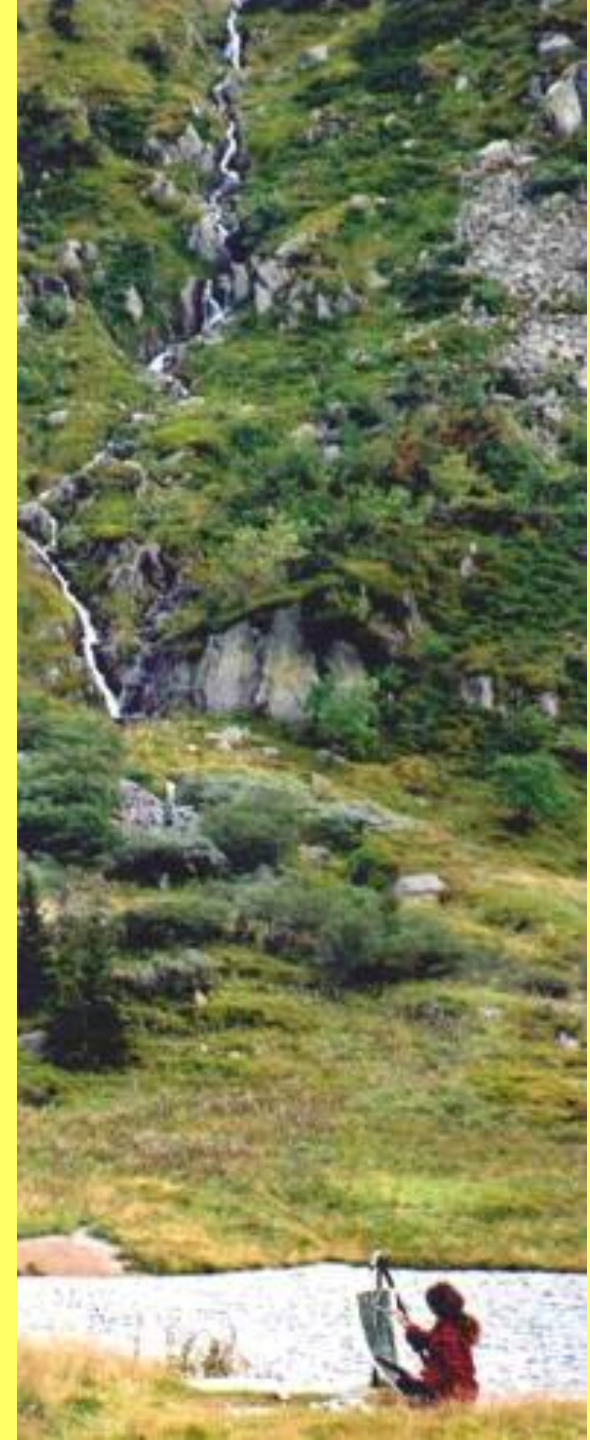
Jedną z charakterystycznych cech, które wyraźnie różnią ekoturystykę od innych form turystyki i wpisują w zrównoważoną koncepcję, jest rola społeczności lokalnej w jej konstruowaniu i rozwoju. Od samego początku jest to forma inspirowana przede wszystkim historią naturalną środowiska, której człowiek – jako istota żywa – jest integralną częścią wraz z jego rdzenną kulturą.

One of the characteristic features that distinguish ecotourism from other forms of tourism, within the concept of sustainability, is the role of local community in its construction and development. From the very beginning it is the form inspired mostly by natural history of the environment, where human being –as a living being –is an integral part, together with its native culture.

Historia i kultura człowieka są nierozdzielnie związane z przyrodą: jesteśmy jej częścią, z niej czerpiemy pokarm czy budulec, stanowi źródło mądrości i inspiracji, bywa też natchnieniem.

History and culture of a man are inseparably connected with nature: we are a part of it, we derive nourishment and building material from it, it is the source of wisdom and inspiration.

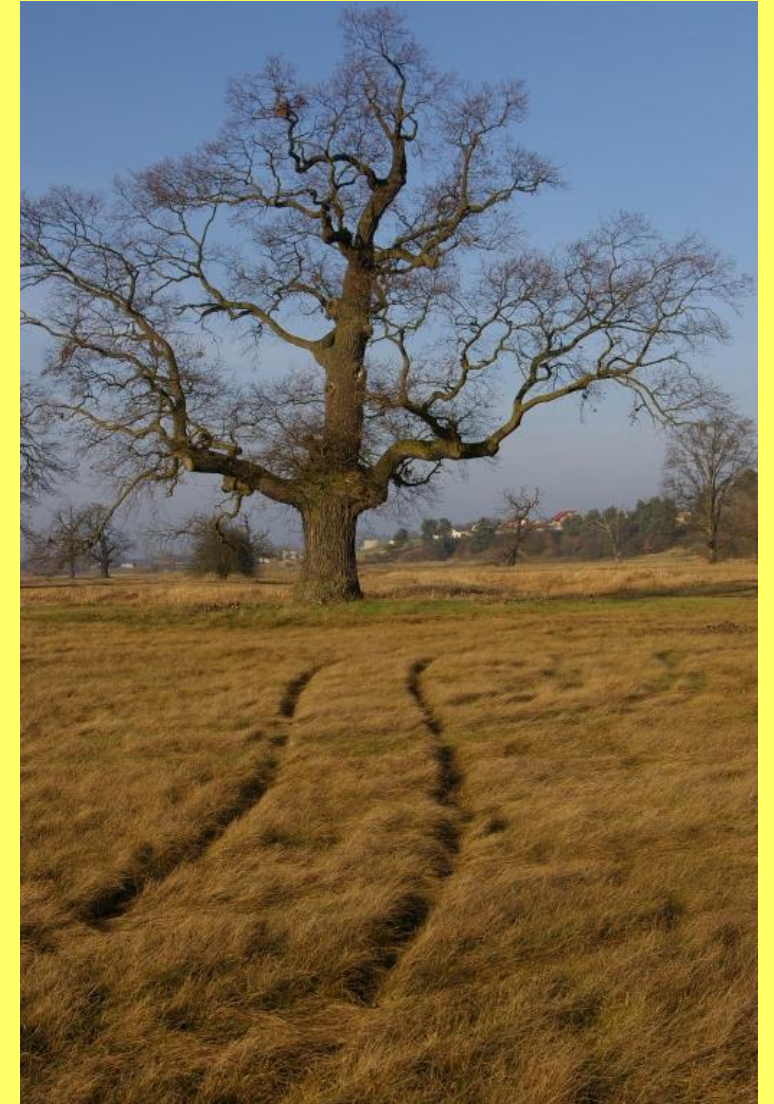
Włączenie w działania społeczności lokalnej, ma także służyć podniesieniu jej świadomości i zwiększyć jej odpowiedzialność za losy zamieszkiwanej przestrzeni. W efekcie stanie się ona atrakcyjna, przy zachowaniu dalszego, bezpiecznego i zrównoważonego rozwoju.

Engaging local community means raising its awareness and increasing the feeling of responsibility for inhabited area. As a result such area will become attractive, keeping its safe and sustainable development.

Kształtowanie poparcia dla ochrony przyrody wśród mieszkańców

Forming support for protection of nature among inhabitants

Wprowadzenie ochrony często wypycha człowieka poza nawias przyrody. Część natury w formie „odizolowanych wysp” (rezerwatów, parków narodowych itp.) została zamknięta w systemie zakazów, a człowiek zajął się „ujarzmianiem” całej reszty.

Akcentowanie ograniczeń, przy jednoczesnym braku kształtowania świadomości ekologicznej mieszkańców, doprowadza do sytuacji konfliktowych.

Introducing protection often means pushing a man to the margin of nature. A part of natural environment in the form of „isolated islands” (wildlife reserves, national parks etc) is restricted to the set of bans, leading people to trying to „harness” the rest.

Emphasising restrictions, without shaping ecological awareness of inhabitants, leads to conflict situations.

Wraz z turystyką i kolekcjonerstwem pojawił się problem kłusownictwa.
Together with tourism and collectors appeared the problem of poaching.

Komu i do czego potrzebne są żywe czy martwe zwierzęta i rośliny?

Czy społeczność lokalna jest odbiorcą egzotycznego drewna, kolekcjonerem kaktusów, storczyków, papug, ptasich jaj czy motyli? Czy to rdzenni mieszkańcy są amatorami biżuterii z kości słoniowej czy koralowców, futer z kotów drapieżnych czy focząt, butów, pasów, portfeli czy torebek z węży, krokodyli i antylop? Czy to oni są hodowcami ryb akwariowych, płazów czy gadów, poszukiwaczami tak oryginalnych „pamiątek turystycznych” jak dłoń goryla służąca za popielniczkę czy pojemnik na parasole ze słoniowej nogi?

Who and why needs alive or dead animals or plants? Is local community a recipient of exotic wood, collector of cacti, orchids, parrots, birds' eggs or butterflies? Are native inhabitants lovers of ivory or coral jewellery, furs of wild cats or seals, shoes, belts, wallets or handbags made of snakes, crocodiles or antelopes? Are they breeders of aquarium fish, amphibians or reptiles, seekers of such original „souvenirs” as gorilla paw used as an ash tray or umbrella rack made of an elephant's leg?

Jednym z rozwiązań problemu kłusownictwa jest ekoturystyka.
One of the solutions to the problem of poaching is ecotourism.

Współpraca

Prawidłowy rozwój ekoturystyki może nastąpić tylko przy udziale kilku kluczowych grup społecznych, które powinny znać swoje zadania i ściśle ze sobą współpracować

The right development of ecotourism is possible thanks to cooperation with several key social groups which should know their duties and should cooperate closely with each other.

Cooperation

Społeczność lokalna powinna uczestniczyć we wszystkich fazach rozwoju ekoturystyki. Do bardzo istotnych zadań, podejmowanych w pierwszych etapach realizacji projektu ekoturystycznego, należy inwentaryzacja i waloryzacja regionu. Odnosi się ona do dziedzictwa zarówno przyrodniczego, jak i historyczno-kulturowego.

Local community should participate in all stages of ecotourism development. Among crucial tasks undertaken in first stages of ecotourist project, there are inventory-making and environmental evaluation of the region. It concerns natural, historical and cultural heritage.

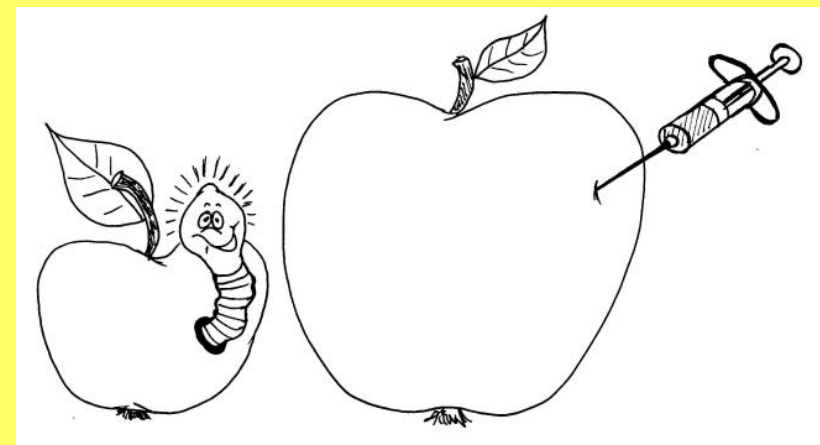

- Ochrona aktywna - bioróżnorodność
- Rasy zachowawcze
- Zdrowa żywność

Dzięki takim inicjatywom społeczność lokalna nie czuje się pominięta, może aktywnie włączyć się w działania, dostrzega korzyści z nich płynące, rośnie świadomość ekologiczna mieszkańców i gości, a oferta automatycznie zyskuje na atrakcyjności i wartości.

- -active protection –biodiversity
- -native breeds
- -healthy food

Thanks to such initiatives, local communities don't feel left out, they can take active part in all activities, they can see the benefits of such activities, ecological awareness of inhabitants and guests is rising, and their offer is automatically getting more attractive and valuable.

Rusałka osetnik (*Vanessa cardui*)
Oainted lady

Bzyg prążkowany (*Episyrphus balteatus*)
Marmalade fly

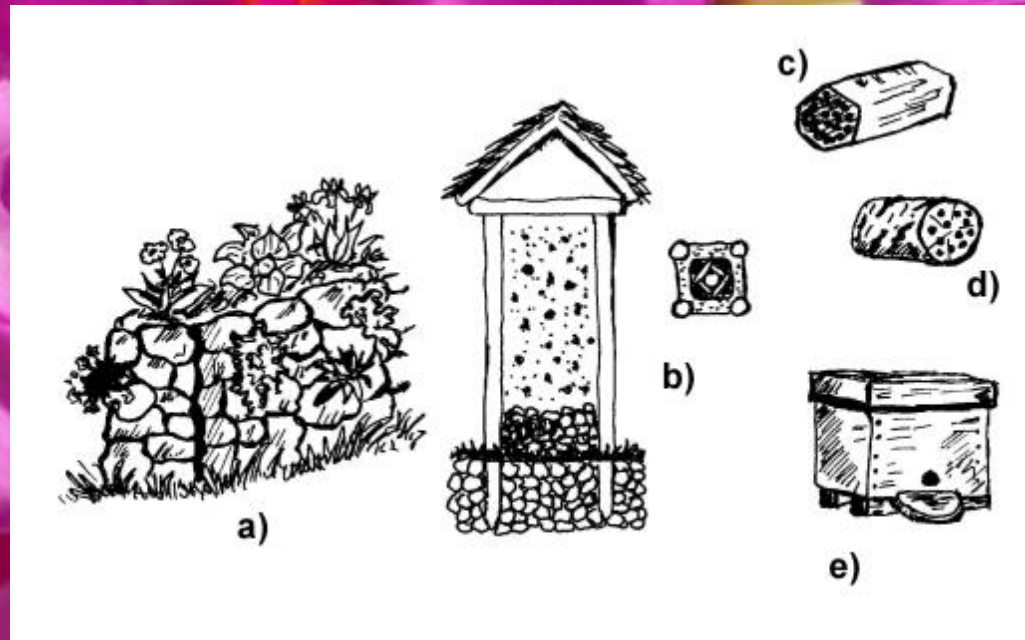

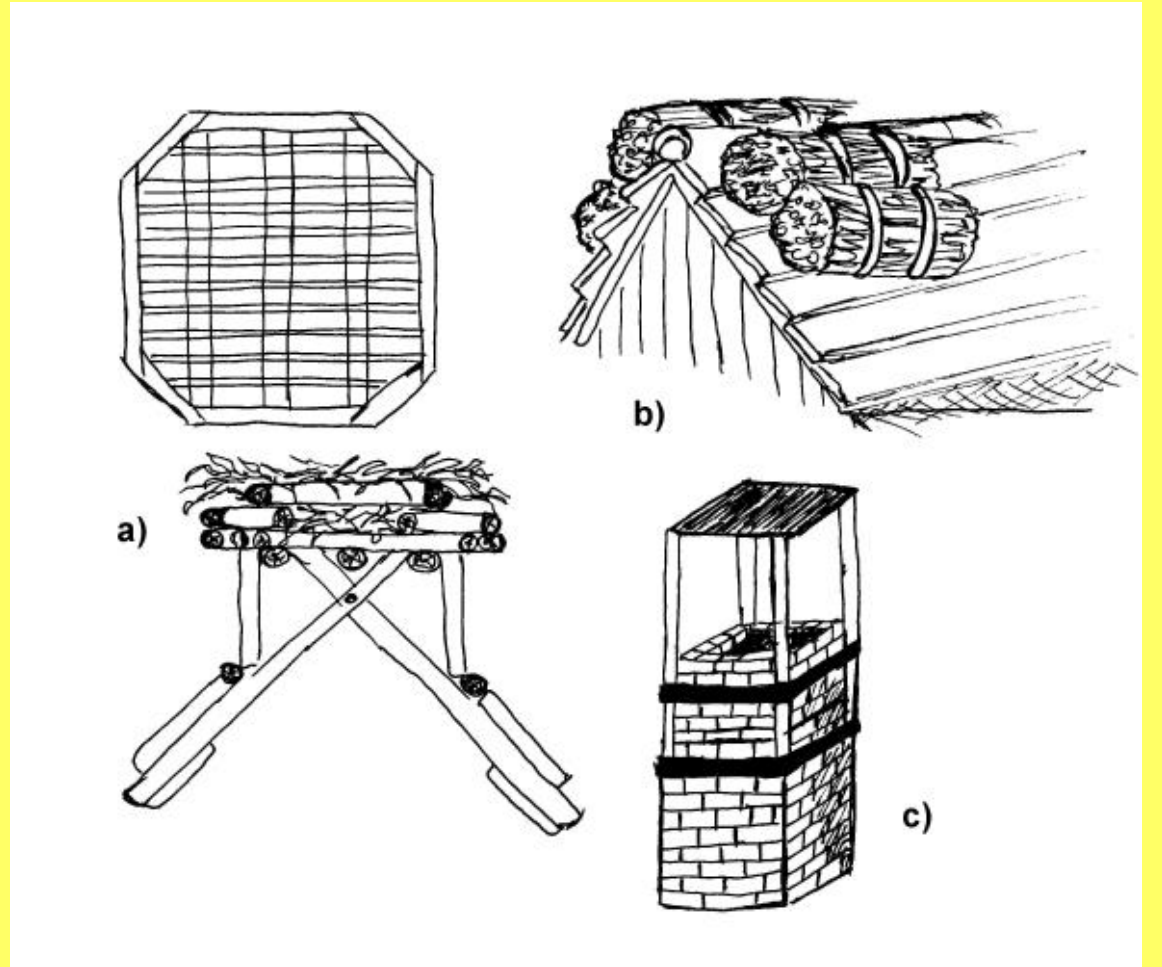
Trzmiel (*Bombus*)
Bumblebee

Rusałka admirał (*Vanessa atalanta*)
Red admiral

Kwietnik (*Misumena vatia*)
goldenrod crab spider

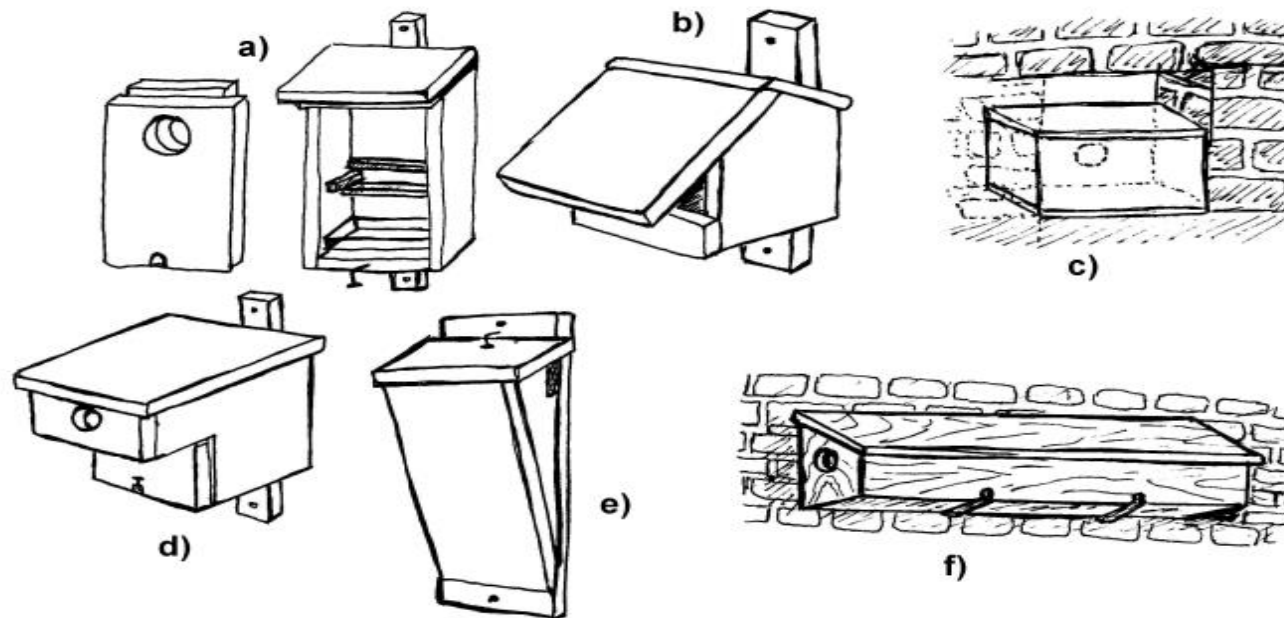
Fot. M. Bartoszewicz

Puszczyk (*Strix aluco*)
Tawny owl

Sowa uszata (*Asio otus*)
Long-eared owl

Żółw błotny (*Emys orbicularis*) European pond turtle

Jaszczurka zwinka (*Lacerta agilis*) Sand lizard

**Kumak niziny
(Bombina bombina)
Fire bellied toad**

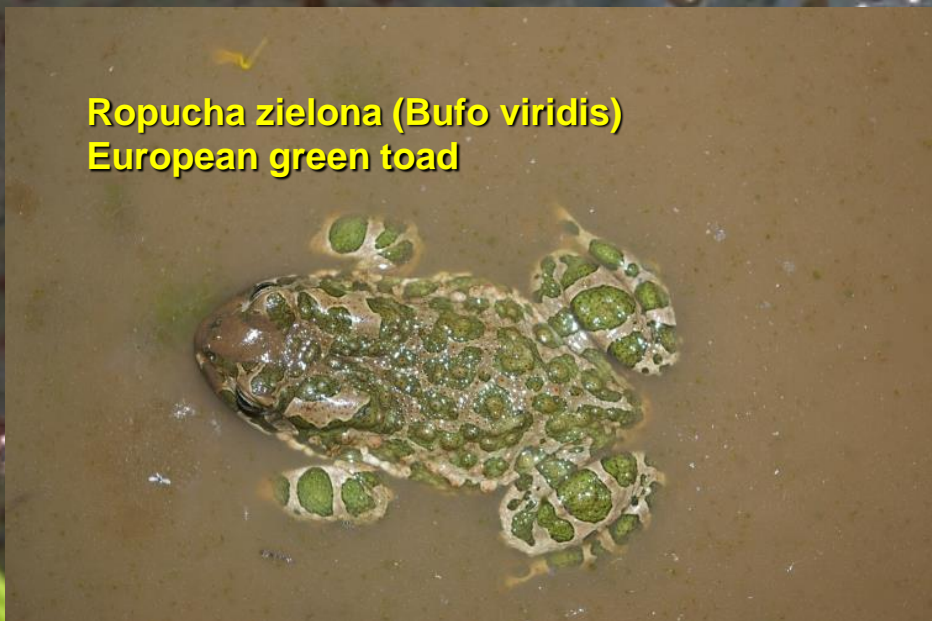

Ropucha szara (Bufo bufo)
Common toad

Żaba jeziorkowa (Pelophylax lessonae)
Pool frog

Ropucha zielona (Bufo viridis)
European green toad

Ropucha paskówka (Bufo calamita)
Natterjack toad

Traszka zwyczajna (Lisotriton vulgaris)
Smooth newt

Praca przy inwentaryzacji i waloryzacji dziedzictwa kulturowo-historycznego prowadzi nie tylko do zdobycia wiedzy, ale również do odkrycia własnych korzeni, tożsamości. Pozwala nierzadko odnaleźć i zachować dla potomnych ślady dawnych kultur oraz określić „swoje miejsce” w historycznej perspektywie, bez której ciężko jest budować przyszłość. Uświadomienie mieszkańcom tych wartości może uchronić wiele cennych eksponatów i pamiątek, których wartości często nie doceniają, a które dla turystów mogą stanowić atrakcję. Może mieć to również szerszy, krajobrazowy wymiar. Zachowanie architektury lokalnej czy tworzenie nowych rozwiązań w zgodzie z jej charakterem, utrzymanie układu przestrzennego miejscowości, docenienie wartości zieleni i odpowiednie jej kształtowanie tworzą unikalny „klimat miejsca”.

Inventory-making and evaluation of historical and cultural heritage lead not only to acquiring knowledge but also to discovering our roots, our identity. It allows to discover and preserve traces of old cultures and define our place in historical perspective, without which it is difficult to build the future. Making inhabitants aware of these values may protect a lot of valuable exhibits and relics which –often underestimated –may be attractive for tourists. It might also have a wider scenic dimension. Preserving local architecture or creating new solutions according to its character, keeping spacial setting of a location, appreciating the value of greenery and its proper maintenance, all create unique atmosphere of a place.

Ekoturyci bardzo cenią sobie możliwość uczestniczenia w świętach, ceremoniach i obrzędach. Jest to nie tylko atrakcyjne, ale – co chyba ważniejsze – pozwala na poszerzanie horyzontów, łamanie stereotypów, uprzedzeń, otwarcie i tolerancję dla innych kultur czy światopoglądów.

Ecotourists value possibility of taking part in holidays, ceremonies and rituals. It is not only attractive but –more importantly –allows to broaden the views, break stereotypes and prejudices, create openness and tolerance for other cultures and outlooks on life.

Z pomocą sztuki człowiek łatwiej, przyjemniej i szerzej dostrzega i rozumie swoją bliskość z naturą. Nie da się uratować tego całego bogactwa bez zaangażowania społeczności lokalnej. Bez jej aktywnego udziału pozostaną tylko muzea i skanseny i folk – zamiast autentycznego, żywego folkloru.

With help of art we can more easily, more pleasantly and wider see and understand our closeness to nature. We can't save all this variety without engaging local communities. Without their active participation all we have left are museums, heritage parks and folk –instead of genuine alive folklore.

Udział społeczności lokalnej w planowaniu i realizacji projektu daje możliwości zaspokojenia potrzeb, zarządzania, kontroli i ewentualnej modyfikacji, kształtuje umiejętność współpracy i uczy odpowiedzialności.

Local community contribution to planning and realizing a project makes it possible to meet the needs, to manage, control and modify, it creates ability to cooperate and teaches responsibility.

Dość często słyhać zarzuty i oskarżenia pod adresem mieszkańców o brak poszanowania dla otaczającego ich środowiska przyrodniczo-kulturowego i zaangażowania na rzecz jego ochrony. Jednak po czyjej stronie leży wina? Czy można oczekiwać, że osoby, które uprawiają ziemię i hodują zwierzęta, z dnia na dzień staną się animatorami ruchu turystycznego? Ze dostrzegą piękno otaczających obszarów, które są dla nich szarą codziennością, i zaangażują się w ich ochronę, którą kojarzą z ograniczeniami i systemem zakazów?

Inhabitants are quite often accused of lack of respect for their natural and cultural environment and lack of engagement in its protection. But who is really to blame? Can we expect that people who do farming and breeding animals for a living will suddenly become tourist animators? That they will notice beauty of surrounding areas in what is everyday life for them? That they will get involved in protection of nature which they associate with restrictions and system of bans?

Mieszkańcy terenów o dużym potencjale ekoturystycznym są właściwymi gospodarzami tych miejsc i muszą brać czynny udział w ich urządzaniu, w myśl zasady „nic o nas bez nas”. I – jak uczą światowe przykłady – tylko współpraca i zaangażowanie wszystkich, którym nie jest obojętny los dziedzictwa przyrodniczego, kulturowego i historycznego, może przynieść oczekiwane rezultaty.

People who live in areas of big ecotourist potential are their right hosts and they need to participate actively in managing them, according to a principle „nothing about us without us’. And – as we can see from worldwide examples – only cooperation and engagement of everybody who cares about natural, cultural and historical heritage can bring expected results.

Dziękuję za uwagę
Thank you for your attention

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie.”

Projekt opracowany przez Społeczny Instytut Ekologiczny
Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Pomocy Technicznej
Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013
Instytucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 -
Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi